

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Теорія та історія соціології

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціальні технології»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	1, 2
Кількість кредитів ECTS	5, 4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік, іспит

Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА, Тетяна ЧЕРВІНСЬКА, Євгенія МОРОЗ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.

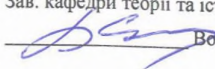
КИЇВ – 2022

Розробники:

Марина СОБОЛЕВСЬКА - д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології,
Тетяна ЧЕРВІНСЬКА - к.соц.н., доц., доц. кафедри теорії та історії соціології,
Євгенія МОРОЗ - к.соц.н., доц. кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

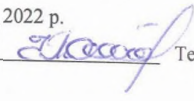
Зав. кафедри теорії та історії соціології

 Володимир СУДАКОВ

Протокол № 13 від «21» 06 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол № 8 від «29» 07 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. **Мета дисципліни** – з опорою на історичні документи та твори представників соціологічної думки сформувати знання студентства про історію розвитку ідей, аналіз суспільства різних епох у соціології XIX та початку XX століття.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. *Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами*

3. **Анотація навчальної дисципліни:** у дисципліні представлені теоретичні уявлення про суспільство, які передували виникненню соціології як науки, а також ідеї, дискусії, соціологічні школи, напрямки та концепції класичної соціології XIX-початку XX століття.

4. **Завдання (навчальні цілі):** Надання знань з основних ідей, дискусій, соціологічних шкіл, напрямків та концепцій класичної соціології XIX - початку століття. Дисципліна також спрямована на формування професійних навичок ідентифікації тенденцій розвитку соціологічної думки в Україні, історико-соціологічного огляду генези та розвитку соціологічних уявлень з оцінкою впливу на них онтологічних та гносеологічних обставин розвитку науки в Україні, а також в контексті порівняння етапів розвитку соціології в Україні з відповідними етапами становлення світової соціології. Професійній самореалізації та дотримання етичних норм у майбутньому сприятиме вивчення кодексу професійної етики соціолога. Крім того, навички критичного мислення, аргументації власних думок в межах групової дискусії, аналізу першоджерел є корисними як у подальшому навчанні, так і в професійній самореалізації.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність оперувати базовим категоріально- понятійним апаратом соціології (СК01)
- Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій (СК02)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні етапи розвитку теоретичного соціологічного знання	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	10
1.2	Знати специфіку класичного етапу становлення соціології та її основних представників	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20
2.1	Вміти працювати з бібліографією та першоджерелами	семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.2	Вміти аналізувати, узагальнювати, робити порівняльну характеристику персоналій, ідей та епох	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	15
2.3	Вміти застосовувати поняття та положення соціологічних теорій XIX-початку XX століття для аналізу сучасного суспільства	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	25
2.4	Ідентифікувати основні проблеми та специфіку становлення новітньої української соціологічної думки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	15

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Результати навчання дисципліни (код)		1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Програмні результати навчання (назва)						
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (PH01)		+	+		+	+
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми (PH02)		+	+	+	+	+
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (PH04)					+	+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

- **семестрове оцінювання**

1 семестр:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH2.3 – **50/30 балів**
2. Виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.2, PH2.3 – **50/30 балів** (5 робіт по 10 максимальних або 6 мінімальних бали за кожну)

2 семестр:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH2.4. – **30/18 балів**
2. виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.2 – **30/18 балів** (3 роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних балів за кожну)

- **підсумкове оцінювання (1 семестр):** залік;

- **підсумкове оцінювання (2 семестр):** письмовий іспит, PH1.1, PH1.2, PH2.2 (білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань одиничного та множинного вибору) – 40 балів (правильний варіант відповіді оцінюється у 0,5 балу). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж 36 балів. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного написання тесту-допуску за матеріалами семестру.

7.2 **Організація оцінювання:**

1 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1 – 6.
2. Тестові завдання з теми 1-2.
3. Тестові завдання з теми 3.
4. Тестові завдання з теми 4.
5. Тестові завдання з теми 5.
6. Тестові завдання з теми 6.

2 семестр

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-11.
2. Тестові завдання з тем 1-2.
3. Тестові завдання з тем 3-4.
4. Тестові завдання з тем 5-11.

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59
Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять
1 семестр

№		Кількість годин		
Номер і назва теми		лекції	семінари	самостійна робота
1. Протосоціологічне знання. Виникнення та розвиток соціології у XIX ст.				
1	Історія соціології як наука. Основні етапи і напрямки розвитку знань про людину та суспільство.	6	8	12
2	Виникнення і розвиток соціології у XIX ст. Соціологічна концепція О.Конта	6	6	12
3	Соціологічний натуралізм	6	6	12
2. Соціологічна думка в Європі наприкінці XIX ст.				
4	Історичний матеріалізм К.Маркса та Ф.Енгельса як теорія суспільства	6	6	16
5	Психологічний напрям у соціології XIX ст.	4	6	12
6	Німецька формальна соціологія	6	6	14
Всього		34	38	78

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – 34 год.

Семінари – 38 год.

Самостійна робота - 78 год.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
1. Соціологічна думка кінця XIX-початку XX ст.				
1	Соціологія Е.Дюркгейма	4	6	6
2	Соціологія М.Вебера	6	6	6
3	Соціологія В.Парето	2	2	4
4	Чиказька соціологічна школа	4	6	6
2. Соціологічна думка в Україні				
5	Соціокультурні та загальногуманітарні засади розвитку соціологічної думки в Україні	2	2	4
6	Персоналії та напрямки розвитку соціологічної думки в Україні у XIX ст.	2	2	6
7	Соціологічна концепція Михайла Грушевського	-	2	4
8	Соціологія політики В'ячеслава Липинського	2	2	6
9	Соціологічна система Микити Шаповала	2	2	6
10	Соціологія в Радянській Україні.	-	2	6
11	Соціологія в незалежній Україні: сучасний стан та перспективи	2	2	6
Всього		26	34	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 26 год.

Семінари – 34 год.

Самостійна робота - 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер.з фр. Г.Філіпчука. - К.: Юніверс, 2004 – С.81-232, С.323-618.
2. Батаєва, К., Бурлачук, В., Степаненко, В. Історія української соціології: навчальний посібник, Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018 – с.5-236, 281-390.
3. Гансова Е.А. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці XIX- початку XX століть (Соціологія в Україні чи українська соціологія?): Навч. посібник / Одеський держ. ун-т ім. І.І.Мечникова. – О.: Астропринт, 2000. – 64с.
4. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від Античності до початку XX ст. - К.: Либідь, 1993. – С.38-56, 88-99, 148-242, 261-323.
5. Кодекс професійної етики соціолога. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://sociology.od.ua/kodeks-profesijnoi-etiki-sociologa/>
6. Козер Л. Мастера социологической мысли. Идеи в историческом и социальном контексте. – М.: Норма, 2006. – С.3-134, 275-318, 441-513.
7. Мороз С. Методичні та концептуальні аспекти викладання дисципліни «Історія соціології в Україні». Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2019. №1-2. (40-41), 101-110.
8. Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В.Захарченко, Б.В.Ф.Бурлачук, М.О.Молчанов та ін. - К.: Заповіт, 1996. - с. 10-33, 198-214.
9. Шацкий Е. История социологической мысли. Том 1. / Пер. с польск. Барзова Е., Васильев А., Вертячих Н., Мурадян Г., Уразбекова А., Федорова В., Чехова О. - М.: Новое литературное обозрение, 2018 – С.31-49, 72-137, 153-172, 275-344, 366-474, 475-543, 581-638.

Додаткова:

1. Бёрджес Э. Рост города: введение в исследовательский проект. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://iphras.ru/upfile/reznik/sovets/bibl/1/Burges.pdf>
2. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/weber/wbr.htm>
3. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер з нім.– К.: Основи, 1998. – С.104-172, 338-354, 397-436.
4. Вирт Л. Урбанизм как образ жизни // Вирт Л. Избранные работы по социологии. М.: ИНИОН РАН, 2005. С. 89-113.
5. Грушевський М.С. Початки громадянства : (генетична соціологія) / М. Грушевський; Institut Sociologie Ukrainien. – [Відень]: [Укр. Соціол. Ін-т], 1921. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://hrushevsky.nbuv.gov.ua/item/0000007>. С.21-27.
6. Гоббс Т. Левіафан, або суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної/ Пер. з англ. – К.: Дух і Літера, 2000. – С.150-197.
7. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда /Пер. с фр. А.Б.Гофмана, примеч.В.В.Сапова.. – М.: Канон, 1996 – С.55-140, 361-382.
8. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение / Пер. с фр., составление, послесловие и примечания А.Б. Гофмана. – М.: Канон, 1995. – С.8-31, 37-47.
9. Дюркгейм Э. Самоубийство. Социологічне дослідження – /Пер.з фр. – К.: Основи, 1998. – С.152-344.
10. Зиммель Г. Избранные произведения в 2 т. – М.: Юрист, 1996.
11. Зиммель Г. Как возможно общество? // Социологический журнал. 1992. №2, С. 102 - 114.
12. Зиммель Г. Общение. Пример чистой, или формальной социологии. // Социологические исследования. 1984. №2, С. 170-176
13. Зиммель Г. Проблема социологии // Добренков В.И, Беленкова Л.П. Тексты по истории социологии XIX-XX вв. Хрестоматия. – М.: Наука, 1994. – С.217-259.
14. Зиммель Г. Социальная дифференциация: социологическое и психологическое исследование // Добренков В.И, Беленкова Л.П. Тексты по истории социологии XIX-XX вв. Хрестоматия. – М.: Наука, 1994. – С. 307- 324.
15. Зиммель Г. Філософія грошей. – К.: Промінь, 2010. – 504 с.
16. Кашуба М. Ідеї соціалізму у творчості Івана Франка: європейський вимір. – Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2020 - №2 – С.29-42.

17. Кістяківський Б. Проблема і завдання соціально-наукового пізнання // Вибране / пер. з рос. Л. Г. Малишевської, упоряд., передм. і прим. Л. П. Депенчук. – К. : Абрис, 1996. – С. 3–30. – (Українські мислителі).
18. Куліш П. Хутірська філософія і відділена од світу поезія // Хроніка'2000. – 1993. – № 1–2 (3–4). – с. 83–86; 1993. – № 3–4 (5–6). – с. 104–127; 1993. – № 5(7). – с. 70–80.
19. Кули Ч. Х. Человеческая природа и социальный порядок. – М. : ДИК, 2000. – 309с.
20. Лебон Г. Психологія людських спільнот. Пер.з франц. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 228 с.
21. Липинський В. Листи до братів хліборобів: (фрагменти) // Хроніка'2000. – 1993. – № 3–4 (5–6). – С. 158–191.
22. Лобанова А., Петрухін С. Соціологічні ідеї Микити Шаповала: історична репрезентація. – Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2020 - №2 – С.90-101.
23. Маркс К. Вступ /З економічних рукописів 1857-1858pp.//Маркс К., Енгельс Ф. Твори, т.12.
24. Маркс К. До критики політичної економії /вид. 2-ге. – Харків: Державне видавництво України, 1926.
25. Маркс К. Злиденність філософії: Відповідь на «Філософію злиднів» Прудона / Пер. з фр. і нім. – Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1932.
26. Маркс К., Енгельс Ф. Маніфест комуністичної партії. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://commons.com.ua/uk/manifest-komunistichnovi-partiivi/>
27. Маркс К., Енгельс Ф. Критика Готської програми / Пер. з нім. – Б.м.: Партвидав «Пролетар», 1933.
28. Руссо Ж.Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. – К., 2001. – 349 с
29. Самнер У. Народные обычаи [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://ecsocman.hse.ru/data/238/114/1217/RUBEV12x20-x200010-32.pdf>
30. Спенсер Г. Синтетическая философия: Пер.с англ.. - К.: Ника-Центр, 1997 – 512 с.
31. Степаненко В., Рибшун О. Українська соціологія: суспільно-історичний та ідеологічний контексти розвитку // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. - №2. – С.67-95.
32. Парето В. Компендиум по общей социологии. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Hrestom/32.php
33. Парк Р.Э. Город как социальная лаборатория. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856691/2_3_1.pdf
34. Парк Р.Э. Избранные очерки. Сб. переводов/ РАН. ИНИОН. Центр социал. научн.-информ. исследований. Огд. Социологии и социал. психологии; Сост и пер. с англ. В.Н.Николаев. – М., 2011. – С. 66-79, 217-240.
35. Потебня, А.А. Мысль и язык. - Москва: Правда. – 1989. – с. 17-23, 88-91.
36. Статут Соціологічної Асоціації України // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 1998. - № 1-2. - С. 258-268.
37. Стоунквист Э.В. Маргинальный человек: Исследование личности и культурного конфликта (автореферат диссертации с примечаниями 1961 г.) // Личность. Культура. Общество. 2006. Том VIII, выпуск 1. – С. 9-36.
38. Танчер В. Соціологічна думка України на тлі світової соціології // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. - №1-2. – С.18-26.
39. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство. Основні поняття чистої соціології. - Київ : Дух і літера, 2005. - 262 с.
40. Франко І. Що таке поступ? // Зібрання творів у 50 т. Том 45. - Київ: Наукова думка. – 1986. - 300 – 348.
41. Фрейд З. Неудовлетворенность культурой// Тексты по истории социологии XIX-XX вв. Хрестоматия. – М.: Наука, 1994. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://socioline.ru/pages/teksty-po-istorii-sotsiologii-xix-xx-vv-hrestomatiya>

Додаткові ресурси:

1. Система дистанційного навчання факультету соціології moodle
<http://moodle.soc.univ.kiev.ua/course/view.php?id=83>